

Διογένης ο σκυλόσοφος

Μελέτη για τον Διογένη από την Σινώπη

«Άθλιος από άθλιο, δια μέσου αθλίου, προς άθλιο»

Νικόλαος Χριστοπουλος, nereus@freemail.gr

Άλφα έκδοση, Μάιος 2003

Δυστυχώς, βασισμένη σχεδόν αποκλειστικά στα βιβλία του Λαέρτιου

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή	2
2	Η Ζωή Του	4
2.1	Στην Αθήνα	4
2.1.1	Το Πιθάρι	6
2.1.2	Το Λυχνάρι	6
2.2	Εκπαιδεύοντας τον εαυτό του	7
2.3	Ως Δούλος	8
2.4	Στην Κόρινθο	8
2.5	Θάνατος	9
2.6	Γραπτά Του	9
3	Απόψεις Του	10
3.1	Περί Επιστήμης και Τέχνης	10
3.1.1	Περί Μόρφωσης και Φιλοσοφίας	10
3.1.2	Περί Μαθηματικών	11
3.1.3	Περί Τέχνης	11
3.2	Περί Θεών και Θρησκείας	12
3.3	Περί Πολιτικής	13
3.4	Περί Κοινωνίας και Ζωής	14
3.5	Καψώνια	16
3.5.1	Στον Πλάτωνα	16
3.5.2	Στον Αλέξανδρο	18
3.5.3	Στους συμπολίτες του	19
4	Οι Μαθητές Του	22
4.1	Κράτης	22
4.2	Ιππαρχία	24
4.3	Μόνιμος	24
5	Βιβλιογραφία	26

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

*Καί ο χαλκός γερνάει με το πέρασμα του χρόνου,
όμως, Διογένη,
η δόξα σου θα υπάρχει αιώνια, γιατί μόνο εσύ
έδειξες στους θνητούς τον τρόπο να είναι αυτάρκεις
και τον δρόμο που οδηγεί στην απλή ζωή*

Επιγραφή σε χάλκινο άγαλμα του Διογένη, αφιέρωμα από τους συμπολίτες του.

— Λαέρτιος, 6.78

Ο Διογένης ο Σινωπεύς (απο την Σινώπη), ο Διογένης ο φιλόσοφος, ο Διογένης ο σκυλόσοφος, ο Διογένης ο σκύλος, ο Διογένης ο κυνικός, ο Διογένης με το πιθάρι, ο Διογένης με το λυχνάρι.

πρόκειται για υπαρκτό πρόσωπο του οποίου όμως οι ιστορίες αγγίζουν τον μύθο όπως άλλωστε συμβαίνει με τις περισσότερες προσωπικότητες, π.χ. Σόλων, Θαλής, Σωκράτης κ.α.

Ιδιαίτερα όμως, ο Διογένης, με τον ιδιόμορφο χαρακτήρα του, έγινε η ιδανική μορφή για να γραφτούν διάφορες, τις περισσότερες φορές κωμικές, ιστορίες. Άλλωστε και ο ίδιος ήταν μια μοναδική μορφή στην παγκόσμια ιστορία.

Ο Διογένης ζούσε στους δρόμους τις Αθήνας (κυρίως στην αγορά), κοιμόταν [Λ. 6.22], έτρωγε [Λ. 6.58, 6.69], μαλακιζόταν [Λ. 6.46, 6.69], μιλούσε [Λ. 6.22], ζητιάνευε, και δίδασκε εκεί... δημόσια. Όταν γέρασε έζησε πλούσια στο σπίτι του Ξενιάδη στην Κόρινθο σαν εκπαιδευτής των παιδιών του, αλλά όπως δείχνουν τα πράγματα και ως φίλος του θαυμαστή του Ξενιάδη.

Ήταν αυθάδης, θρασύτατος, αλλά και ατίθασα ανεξάρτητος από υλικές, κοινωνικές και πνευματικές ανάγκες, ήταν εξυπνότατος και δίκαιος. Ήτανε συγχρόνως ηθικότατος και ανήθικος (με την σημερινή έννοια).

*« Η ικανότητα του στο να πείθει ήταν αξιοθαύμαστη και μπορούσε πολύ εύκολα στις συζητήσεις να ανατρέψει οποιαδήποτε άποψη.
Λένε ότι ο Αιγινήτης Ονησίκριτος, είχε δύο υιούς και έστειλε τον ένα, τον Ανδροσθένη, στην Αθήνα. Αυτός άκουσε τον Διογένη και έμεινε εκεί. Ο Ονησίκριτος, έστειλε τον άλλον του γιο, τον Φιλίσκο, που ήταν μεγαλύτερος να φέρει πίσω τον αδερφό του. Όμως ο Φιλίσκος μαγεύτηκε από τα λόγια του Διογένη και έμεινε στην Αθήνα. Τότε ο πατέρας πήγε ο ίδιος να βρει τα παιδιά τους, αλλιά και αυτός γοητεύτηκε από τα λόγια του Διογένη και έμεινε*

στην Αθήνα και ασχολήθηκε με την φιλοσοφία. »

– *Λαέρτιος, 6.75*

Αρνούμενος κάθε φιλοδοξία, διακρίθηκε από την περιφρόνησή του για τον πλούτο και τις τιμές, καθώς επίσης και για τις ύβρεις του ενάντια στην πολυτέλεια.

Θεωρούσε ως χειρίστο κακό την φιλαργυρία, και ως υπέρτατο καλό την φιλοσοφία.

Αντίθετα με τους άλλους φιλόσοφους, ο Διογένης δεν απαρνήθηκε καμιά από τις αξίες του, ούτε κολάκευσε κανένα ακόμα και όταν πείναγε ή ζητιάνευε, ακόμα και τον Ξενιάδη. Είχε την δυνατότητα να ζήσει πιο άνετα, όπως οι άλλοι, κάτω από την προστασία κάποιου πλούσιου, αλλά το απέρριψε πολλές φορές τον πλούτο, ακόμα και τα πλούσια γεύματα. Στο σπίτι του Ξενιάδη είναι δύσκολο να πούμε ποιος ήταν ο δούλος και ποιος ο κύριος, ο Ξενιάδης δείχνει ενθουσιασμένος από το πνεύμα του, να τον σέβεται, να τον αγαπά και να τον εμπιστεύεται τυφλά, αλλά και ο Διογένης του χρωστούσε ευγνωμοσύνη μιας και ο Ξενιάδης τον αγόρασε ως σκλάβο, αλλά πολύ γρήγορα τον άφησε ελεύθερο, του έδωσε τροφή και σπίτι, αφήνοντας τον να διαχειρίζεται τα του οίκου του αλλά και την εκπαίδευση των παιδιών του.

Είχε ένα σακούλι όπου έβαζε τα τρόφιμα του, ένα ποτήρι και ένα πιάτο. Είχε επίσης και ένα ράβδι το οποίο το πρωτοχρησιμοποίησε κάποια στιγμή που αρρώστησε και από τότε το χρησιμοποιούσε όποτε ταξίδευε [Λαέρτιος, 6.23].

Είναι απολαυστικότατο, γράφοντας (και αντιγράφοντας σε) αυτό το αρχείο, διαβάζοντας συγχρόνως πάλι και πάλι τις αναφορές του Λαέρτιου, διασκέδασα με τα καρφιά του και τις παρατηρήσεις του. Έχω περισσότερα στοιχεία από βιβλία του Λαέρτιου αλλά επειδή πολλά είναι στα Αγγλικά και αμφιβόλου γνησιότητας και ποιότητας - μετάφρασης δεν τα αναφέρω. Ίσως κάποια στιγμή να προσθέσω και άλλες αναφορές σ' αυτόν.

Απολαύστε τον, σοφός και αστείος, καλός και «κακός» συγχρόνως, είναι σίγουρα μοναδικός και είναι σίγουρα σοφός (ειδικά και για την εποχή μας).

Κεφάλαιο 2

Η Ζωή Του

Έζησε, πιθανότατα, από το 412 έως το 323 π.Χ.

Ο Διογένης ήταν γιός του τραπεζίτη Ικέσιου από την Σινώπη¹. Ο πατέρας του² κατηγορήθηκε για παραχάραξη δημόσιου χρήματος. Γι' αυτό το λόγο και οι δύο εξορίστηκαν³.

2.1 Στην Αθήνα

Όταν έφτασε στην Αθήνα, γνώρισε τον Αντισθένη⁴. Εκείνος τον έδιωχνε γιατί δεν δεχόταν κανένα μαθητή αλλά ο Διογένης επέμενε. Κάποια στιγμή ο Αντισθένης προσπάθησε να τον διώξει με κάποιο ξύλο και ο Διογένης του είπε *«Οὐ γὰρ εὐρήσεις οὕτω σκληρόν ξύλον ἢ με ἀπείρξεις ἕως ἂν τι φαίνη λήγων»* [Λ. 6.21] δηλαδή *«Δεν θα βρεις ξύλο αρκετά σκληρό για να με διώξεις όσο ο λόγος σου έχει αξία»*. Από τότε έγινε μαθητής του Αντισθένη.

Στην Αθήνα, όταν έφτασε, είχε ένα δούλο, τον Μάνη. Ο Μάνης σύντομα το έσκασε (προφανώς δεν άντεχε την ασκητική ζωή του κυρίου του). Όταν οι Αθηναίοι τον ρώτησαν γιατί δεν τον αναζήτησε, ο Διογένης απάντησε *«Θα ήταν γελοίο αν ο Μάνης μπορεί να ζήσει χωρίς τον Διογένη, ο Διογένης να μη μπορεί να ζήσει χωρίς τον Μάνη»*[Λ. 6.55]

«Βλέποντας ένα ποντίκι να τρέχει, όπως λέει ο Θεόφραστος στο «Μεγαρικῶ», και να μην αναζητεί κρυψώνα ούτε να φοβάται το σκοτάδι ούτε να επιθυμεί τίποτε από αυτά που θεωρούνται απολαύσεις, αντιλήφθηκε τα κοινά στοιχεία που είχε με τη δική του ζωή.»

— Λαέρτιος, 6.22

«Δείχνοντας τη στοά του Δία και το Πομπείο έλεγε πως γι' αυτόν το είχαν κατασκευάσει οι Αθηναίοι, για να κατοικεί εκεί»

¹ Πόλη στα παράλια του Εύξινου Πόντου

² ή κατά άλλους ο ίδιος

³ κατά άλλους ο πατέρας του καταδικάστηκε και θανατώθηκε

⁴ Ο Αντισθένης (γιός του Αντισθένη από την Αθήνα) ήταν ο πρώτος κυνικός. Πολλοί θεωρούν τον Διογένη ως τον ιδρυτή της σχολής. Σίγουρα, όμως, ο Διογένης, ήταν η μεγαλύτερη προσωπικότητα αυτής της σχολής

— Λαέρτιος, 6.22

«Συνήθιζε να κάνει τα πάντα δημόσια, και αυτά που είχαν σχέση με τη Δήμητρα⁵ και αυτά που είχαν σχέση με την Αφροδίτη⁶. Έκανε τους εξής συλλογισμούς, αν δεν είναι παράξενο το να τρώμε, τότε δεν είναι παράξενο να το κάνουμε στην αγορά. Επειδή σίγουρα δεν είναι παράξενο, ούτε και στη αγορά είναι παράξενο. Συχνά μαλακιζόταν δημοσίως (χειρουργῶν δ' ἐν μέσῳ συνεχές) λέγοντας «μακάρι να σταματούσε και η πείνα τρίβοντας έτσι την κοιλιά»

— Λαέρτιος, 6.69

«Έλεγε πως ακολουθεί το παράδειγμα των χοροδιδασκάλων (χορωδία) που συνήθως δίνουν εντονότερο τόνο για να καθοδηγήσουν τους υπόλοιπους»

— Λαέρτιος, 6.35

«Συνήθιζε να λέει πως οι κατάρες στις τραγωδίες γράφτηκαν γι' αυτόν γιατί ήταν: Χωρίς πόλη, χωρίς σπίτι, στερημένος από παιρίδα, φτωχός, περιπλανώμενος, με εξασφαλισμένο το φαϊ μόνο μιας μέρας»

— Λαέρτιος, 6.38

«Όταν είδε ένα παιδί να πίνει από την χούφτα του νερό, πέταξε απο το σακούλι του το κύπελλο και είπε «ένα παιδί με ξεπέρασε σε απλότητα»

— Λαέρτιος, 6.36

«Όταν κάποιος μακάριζε τον Καλλισθένη και έλεγε πόσες πολυτέλειες απολαμβάνει κοντά στον Αλέξανδρο, είπε «Είναι δυστυχημένος, αφού τρώει όποτε κάνει κέφι ο Αλέξανδρος»⁷»

— Λαέρτιος, 6.45

Την τροφή του την μάζευε μόνος του, ή ζητιάνευε στο δρόμο, ή την απαιτούσε! από τους φίλους του.

⁵έτρωγε συχνά στην αγορά

⁶Μαλακία, πήδημα

⁷Δηλαδή, η πολυτέλεια του Καλλισθένης ήταν του Αλέξανδρου, και ο ίδιος δούλος του

2.1.1 Το Πιθάρι

«Είχε γράψει σε κάποιον να φροντίσει να του εξασφαλίσει μέρος για κατοικία⁸ και επειδή αργούσε, έκανε σπίτι του το πιθάρι που βρισκόταν στο Μητρώο»

— *Λαέρτιος, 6.23*

Αυτό το διάσημο πιθάρι διακωμωδήτε από τον Juvenal(;), γελοιοποιείται από τον Λουκιανό και αναφέρεται από Σένεκα. Αλλά καμία αναφορά δεν υπάρχει από τους άλλους αρχαίους συγγραφείς, πλην του Λαέρτιου, που έχουν αναφέρει αυτόν τον φιλόσοφο.

«Οι Αθηναίοι τον αγαπούσαν γι' αυτό όταν ένας νεαρός του έσπασε το πιθάρι, μαστίγωσαν τον νεαρό και έδωσαν άηλο στο Διογένη.»

— *Λαέρτιος, 6.43*

2.1.2 Το Λυχνάρι

«Αναψε λυχνάρι την ημέρα και είπε «ζητώ άνθρωπο»»

— *Λαέρτιος, 6.41*

Στο ίντερνετ όμως βρήκα την ακόλουθη ιστορία...

Δυστυχώς δεν αναφέρει την πηγή, και αμφιβάλλω για την γνησιότητα της, αλλά μ' άρεσε. Το χειρότερο δε είναι ότι το μεταφράζω από Αγγλικά.

(Φαίνεται ο Διογένης να αφηγήτε)

Είχα ένα φίλο σιδερά, τον Ευθύβουλο. Υπέροχος σιδεράς αλλά περίεργος. Αρνιόταν τις μεγάλες δουλείες με τα πολλά κέρδη, ήταν ικανοποιημένος με το να έχει χρήματα για τροφή και κρασί.

Όταν τελείωνε κάποια δουλειά, πήγαινε και τα έπινε, και έβρισκε την αλήθεια και τα μυστικά της ζωής στο πάτο του κρασοπότηρου, και όταν άδειαζε (το ποτήρι) το γεμίζε και το ξαναγέμιζε...

«Είναι ένας φίλος και μια αγάπη που δεν προδίδει» μου είπε.

Το κρασί είναι ευλογημένο απο τους Θεούς, σου κάνει παρέα και ανακουφίζει φτωχούς και πλούσιους, νέους και γέρους, σκλάβους και ελεύθερους το ίδιο.

Μια μέρα τον επισκεύτηκα και του είπα «Θέλω κάτι απο εσένα Ευθύβουλε», αυτός με κοίταξε παράξενα, πρώτη φορά με κοιτούσε έτσι, αλλά και πρώτη φορά ζητούσα κάτι απο αυτόν... και μου απάντησε «Νομίζω ότι έχεις πρόβλημα Διογένη, νομίζω ότι σε χτύπησε ο ήλιος στο κεφάλι»

«Θέλω να μου φτιάξεις ένα λυχνάρι, και θέλω να είναι το καλύτερο» είπα

«Ένα λυχνάρι; μα τους Θεούς, τι θα το κάνεις; Δεν έχεις σπίτι, δεν έχεις τίποτα, για ποιο λόγο το θες;»

«Θα σου απαντήσω όταν θα το έχεις έτοιμο, και ξέρεις ότι δεν έχω χρήματα. Θα μου το φτιάξεις για χάρη της φιλίας μας»

⁸δωμάτιο ή μικρή κατοικία, υπάρχει ασυμφωνία σε δύο εκδόσεις του αρχαίου κείμενου που έχω

Μερικές μέρες αργότερα το λυχνάρι ήταν έτοιμο

«Ευχαριστώ Ευθύβουλε»

«Μου χρωστάς μια εξήγηση Διογένη, τι το θες το λυχνάρι»

«Το θέλω γιατί ψάχνω για ένα άνθρωπο. Υπάρχει πολύς κόσμος γύρω μας αλλά ούτε ένας άνθρωπος

⁹ Κάποιος που να βάζει τον εαυτό του κάτω από το καλό των άλλων».

Ο Διογένης προχωρούσε στους δρόμους τις Αθήνας την ημέρα με το αναμμένο λυχνάρι και έλεγε ότι αναζητούσε έναν τίμιο άνθρωπο...

2.2 Εκπαιδεύοντας τον εαυτό του

«Έλεγε ότι στην τύχη αυτιστεκόταν με θάρρος, στον νόμο με τη φύση, στα πάθη με τη λογική»

— Λαέρτιος, 6.38

«Χωρίς εξάσκηση τίποτε δεν μπορούμε να καταφέρουμε, ενώ με την εξάσκηση μπορεί να ξεπεραστεί κάθε εμπόδιο. Πρέπει λοιπόν να επιλέγουμε όχι τους άχρηστους κόπους, αλλά αυτούς που επιβάλλει η φύση για να ζούμε ευτυχισμένα. Οι άνθρωποι δυστυχούν εξαιτίας της ανοησίας τους. Όμως και η περιφρόνηση της ίδιας της ηδονής, όταν είναι συνειδητή επιλογή, μπορεί να είναι κάτι πολύ ευχάριστο. Όπως αυτοί που έχουν συνηθίσει να ζουν με ηδονές, ενοχλούνται από την έλλειψη τους, έτσι κι αυτοί που έχουν συνηθίσει στον αντίθετο τρόπο ζωής, περιφρονούν τις ηδονές.»

— Λαέρτιος, 6.71

«Το καλοκαίρι κυλιόταν πάνω σε ζεστή άμμο και το χειμώνα αγκάλιαζε παγωμένα αγάλματα, εξασκώντας με κάθε τρόπο και για κάθε περίπτωση τον εαυτό του»

— Λαέρτιος, 6.23

«Πατούσε στο χιόνι με γυμνά πόδια...»

— Λαέρτιος, 6.34

«Επιχείρησε να φάει ωμό κρέας όμως δεν τα κατάφερε»

— Λαέρτιος, 6.34

⁹ Αυτό το επαναλάμβανε ο Διογένης συνέχεια, με διάφορους τρόπους

2.3 Ως Δούλος

«Όταν κάποτε είχε συλληφθεί και επρόκειτο να πουληθεί στην Κρήτη, ρωτήθηκε τι ξέρει να κάνει. «ἀνδρῶν ἄρχειν» (Ξέρω να εξουσιάζω) είπε, και προς τον δουλέμπορο είπε, «Φώναξε μήπως κάποιος θέλει δεσπότη». Μη αφήνοντάς τον να καθίσει είπε, «Δεν έχει σημασία γιατί και τα ψάρια όπως και να στέκονται το ίδιο πωλούνται»»

— Λαέρτιος, 6.29

«Στον Κορίνθιο Ξενιάδη, που τον αγόρασε, είπε πως πρέπει να τον υπακούει, γιατί σε ένα γιατρό ή κυβερνήτη ακόμα κι αν είναι δούλος, πρέπει να υπακούμε»

— Λαέρτιος, 6.30

2.4 Στην Κόρινθο

Ο Ξενιάδης τον αγόρασε ως δούλο από την Κρήτη, και τον μετέφερε στην Κόρινθο όπου, τον ελευθέρωσε, του ανέθεσε την εκπαίδευση των παιδιών του και την διαχείριση του οίκου του. Ο ίδιος ο Ξενιάδης, τον λάτρευε και έλεγε, «Στο σπίτι μου, μπήκε ένας καλός δαίμονας»[Λ. 6.74], αλλά και αυτός δεν καταχράστηκε την εμπιστοσύνη και του φίλου του.

Τα παιδιά τα εκπαίδευσε να ντύνονται λιτά, να φέρονται απλά, τα έβαλε να μάθουν έργα ποιητών και άλλων καθώς και έργα δικά του, και αυτά τον λάτρευαν. [Λαέρτιος, 6.30, 6.31]

«Ο Κλεομένης στο έργο του «Παιδαγωγικός» αναφέρει ότι οι φίλοι του Διογένη θέλησαν να τον ελευθερώσουν¹⁰ και εκείνος τους απεκάλεσε ανόητους, γιατί, όπως είπε, τα ψιοντάρια δεν είναι δούλοι αυτών που τα τρέφουν, αλλήλ αυτοί που τρέφουν τα ψιοντάρια είναι δούλοι των ψιονταριών, αφού ο φόβος χαρακτηρίζει τους δούλους, ενώ τα θηρία προκαλούν φόβο στους ανθρώπους»

— Λαέρτιος, 6.75

«Ο Μόνιμος καταγόταν από τις Συρακούσες, ήταν μαθητής του Διογένη και οικέτης¹¹ στο σπίτι ενός Κορίνθιου τραπεζίτη, όπως γίλει ο Σωσικράτης. Αυτόν τον επισκεπτόταν συχνά ο Ξενιάδης, που είχε αγοράσει τον Διογένη, και του διηγόταν πόσο σπουδαίος ήταν εκείνος (ο Ξενιάδης στον Μόνιμο για τον Διογένη, ο Μόνιμος δεν ήταν ακόμα μαθητής τους Διογένη) στα λόγια και στα έργα.»

— Λαέρτιος, 6.82

¹⁰ από δούλο του Ξενιάδη

¹¹ Δούλος από δούλους γονείς που είχε γεννηθεί στο σπίτι του κυρίου τους, αυτοί οι δούλοι θεωρούνταν ότι ήταν σε πολύ καλύτερη θέση από τους υπόλοιπους αφού εκτός της εμπιστοσύνης, συνήθως κάνανε ελαφριές δουλειές στο σπίτι

2.5 Θάνατος

Οι διάφοροι απολογισμοί δίνονται σχετικά με τον τρόπο και το χρόνο του θανάτου του. Φαίνεται πιθανότερο ότι πέθανε στην Κόρινθο, κατά το 90ο έτος της ηλικίας του και την 114η Ολυμπιάδα. Οι φίλοι του τσακώθηκαν για το ποιος θα τον θάψει. Μια στήλη του Παριανού μάρμαρου, που ολοκληρώνετε με την μορφή ενός σκύλου, τοποθετήθηκε στον τάφο του.

Παυσανίας

«Όπως πηγαίνουμε στην Κόρινθο θα βρούμε τάφους, και κοντά στην πύλη είναι θαμμένος ο Διογένης από την Σινώπη, αυτός που οι Έλληνες αποκαλούν σκύλο»

Οι συμπολίτες του της Σινώπης, δημιούργησαν επίσης, ορειχάλκινα αγάλματα στη μνήμη του φιλοσόφου.

2.6 Γραπτά Του

Αναφέρονται τα παρακάτω βιβλία - «διάλογοι» ως δικά του

Κεφαλίων, Ίχθύας, Κολοίος, Πόρδαλος, Δήμος Ἀθηναίων, Πολιτεία, Τέχνη ἠθική, Περί πλούτου, Ἐρωτικός, Θεόδωρος, Ὑψίας, Ἀρίσταρχος, Περί θανάτου.

Αναφέρονται τα παρακάτω βιβλία - «επιστολές» ως δικά του

Τραγωδίαί ἑπτὰ, Ἑλένη, Θυέστης, Ἡρακλῆς, Ἀχιλλεύς, Μήδεια, Χρύσιππος, Οἰδίπους.

Κεφάλαιο 3

Απόψεις Του

Παρακάτω αναφέρω μερικά περιστατικά από τα πολλά που αναφέρει ο Λαέρτιος. Θα δείτε ότι πρόκειται για μεγάλο πειραχτήρι. Ιδιαίτερα τους ρήτορες και τον Πλάτωνα τους είχε στο μάτι...

3.1 Περί Επιστήμης και Τέχνης

Ο Διογένης δεν εκτιμούσε μεν την γεωμετρία, αλλά θεωρούσε την φιλοσοφία ως την υπέρτατη επιστήμη δε.

Από τα αποσπάσματα που έχω φαίνεται να υπήρχε έντονη διαμάχη μεταξύ αυτού και του Πλάτωνα...

3.1.1 Περί Μόρφωσης και Φιλοσοφίας

«Η μόρφωση, έλεγε, πως για τους νέους είναι σύννεση, για τους γέρους παρηγοριά, για τους φτωχούς πλούτος και για τους πλούσιους στολίδι»

— Λαέρτιος, 6.68

«Ακόμη έλεγε πως όταν βλέπει ιατρούς και φιλόσοφους, θεωρεί τον άνθρωπο ως το πιο συνετό ζώο. Όταν όμως βλέπει ονειροκρίτες, μάντεις και όσους ασχολούνται με αυτούς ή όταν βλέπει εκείνους που φουσκώνουν αθαζονικά για τη φήμη και τον πλούτο τους, έχει τη γνώμη πως δεν υπάρχει τίποτα πιο ανόητο από τον άνθρωπο.»

— Λαέρτιος, 6.24

«Τα πάντα ανήκουν στους Θεούς. Οι σοφοί είναι φίλοι των Θεών. Μεταξύ φίλων όλα είναι κοινά, άρα όλα ανήκουν στους σοφούς»

— Λαέρτιος, 6.37

«Στην ερώτηση τι κέρδισε από την φιλοσοφία, απάντησε «Αν μη τι άλλο, σίγουρα το να είμαι έτοιμος να αντιμετωπίσω οτιδήποτε μου τύχει»»

— Λαέρτιος, 6.63

«Σ' αυτόν που του είπε ότι δεν ενδιαφέρεται για την φιλοσοφία, του απάντησε «τότε γιατί ζεις, αφού δεν θες να ζεις καλά»»

— Λαέρτιος, 6.65

3.1.2 Περί Μαθηματικών

«και τήν μὲν Εὐκλείδου σχολήν ἔλεγε χορήν»

— Λαέρτιος, 6.24

«Απορούσε με τους μαθηματικούς που παρατηρούν τα άστρα και παραβλέπουν όσα είναι μπροστά στα πόδια τους»

— Λαέρτιος, 6.28

«Με τη γεωμετρία, τη μουσική, την αστρονομία και τα παραπλήσια, ο Διογένης δεν ασχολήθηκε επειδή τα θεωρούσε άχρηστα και μη αναγκαία»

— Λαέρτιος, 6.73

Για την γεωμετρία και τα μαθηματικά παρόμοια άποψη δείχνει να έχει και ο Σωκράτης [Λαέρτιος, Βίβλος 2]

3.1.3 Περί Τέχνης

«τούς δὲ Διονυσιακοὺς ἀγῶνας¹ μεγάλα θαύματα μωροῖς ἔλεγε»

¹Θέατρο

— Λαέρτιος, 6.24

«Απορούσε με τους γραμματικούς που αναζητούν τα λιάδη του Οδυσσέα και αγνοούν τα δικά τους»

— Λαέρτιος, 6.27

«Απορούσε με τους μουσικούς που συντονίζουν αρμονικά τις χορδές της λύρας, ανάρμοστα με την ψυχή τους»

— Λαέρτιος, 6.27

«Τα παιδιά² γνώριζαν πολυλά αποσπάσματα από έργα ποιητών, συγγραφέων αλλιά και του ίδιου»

— Λαέρτιος, 6.31

3.2 Περί Θεών και Θρησκείας

«Σε κάποιον που θαύμαζε το πλήθος των αφιερωμάτων στη Σαμοθράκη, είπε «Θα ήταν πολύ περισσότερα, αν έστελναν αφιερώματα και αυτοί που δεν σώθηκαν»»

— Λαέρτιος, 6.59

«Όταν είδε κάποτε τους υπεύθυνους της περιουσίας ενός ιερού να τραβολογούν κάποιον που είχε κλέψει μια φιάλη είπε «Οι μεγάλοι κλέφτες σέρνουν τον μικρό»»

— Λαέρτιος, 6.45

«Οι Αθηναίοι του ζήτησαν να μνηθεί και του έλεγαν ότι θα είχε καλύτερη θέση στον Άδη. «Είναι γελοίο να βρίσκονται ο Αγησίλαος και ο Επαμεινώνδας στα Τάρταρα και κάποιοι τιποτένιοι επειδή μνηθήκαν να βρίσκονται στις νήσους των Μακάρων» απάντησε»

— Λαέρτιος, 6.39

---

²Του Ξενιάδη, τα οποία εκπαίδευε

3.3 Περί Πολιτικής

«και τούς δημαγωγούς ὄχλου διακόνους (έλεγε)»

— Λαέρτιος, 6.24, 6.41

«Οι ρήτορες μαθαίνουν και μιλάνε για το δίκαιο αλλιά δεν το πράττουν»

— Λαέρτιος, 6.28

« Ένας τύραννος τον ρώτησε κάποτε, ποιος χαλικός είναι καλύτερος για την κατασκευή ανδριάντα, του απάντησε «αυτός με τον οποίο κατασκευάστηκαν τα αγάλματα των Αρμόδιου και Αριστογείτων³ » »

— Λαέρτιος, 6.50

« Όταν τον ρώτησαν από που είναι, είπε «κοσμοπολίτης»»

— Λαέρτιος, 6.63

« Όταν ρωτήθηκε τι είναι ωραιότερο για τους ανθρώπους είπε «το να μιλούν ελεύθερα»»

— Λαέρτιος, 6.69

«Κορόιδευε την ευγενική καταγωγή, την δόξα και τα παρόμοια, είναι «κοσμήματα κακίας» έλεγε»

— Λαέρτιος, 6.72

«Η μόνη σωστή πολιτειακή οργάνωση (περί κατά των νόμων) είναι οι νόμοι της φύσης»

— Λαέρτιος, 6.72

---

³Οι δολοφόνοι του τύραννου Πεισίστρατου (το 514 π.Χ.). Αυτοί οι δύο Αθηναίοι ήρωες τυραννοκτόνοι, ήταν ιδιαίτερα αγαπητοί στους Αθηναίους και τα αγάλματά τους στόλιζαν την είσοδο της Ακρόπολης

« Οι γυναίκες έλεγε πρέπει να είναι κοινές για όλους. Δεν αναγνώριζε τον γάμο, αλλιά υποστήριξε ότι καθένας μπορεί να έχει σχέσεις μ' αυτή που θα ανταποκριθεί στο ενδιαφέρον του. Έτσι και τα παιδιά θα είναι κοινά. »

— Λαέρτιος, 6.73

« Έκπληξη του προκαλούσαν οι δούλοι που ενώ έβλεπαν το αφεντικό τους να τρώει πλουσιοπάροχα δεν άπλωναν χέρι (έκλειθαν από το) στο τραπέζι »

— Λαέρτιος, 6.29

«Τους ρήτορες και όσους ευδοξολογούν τους έλεγε τρισάθλιους»

— Λαέρτιος, 6.46

3.4 Περί Κοινωνίας και Ζωής

«έλεγε πως οι Θεοί έδωσαν στους ανθρώπους τη δυνατότητα να ζούν εύκολα αλλιά αυτό δεν φαίνεται γιατί οι άνθρωποι ζητούν μελιόπιτες, αρώματα και τα παραπήσια»

— Λαέρτιος, 6.44

« Πολύ συχνά έλεγε ότι τη ζωή πρέπει να είμαστε έτοιμοι να την αντιμετωπίσουμε ή με τον λόγο⁴ ή με τον βρόχο⁵»

— Λαέρτιος, 6.24

«Την φιλάργυρια την θεωρούσε «μητρόπολη» όλων των κακών»

— Λαέρτιος, 6.50

«Τους καλούς ανθρώπους τους έλεγε ομοιώματα Θεών, τον έρωτα ασχολία αργόσχολων»

⁴λογική

⁵θηλιά

— Λαέρτιος, 6.50

« Όταν ρωτήθηκε που είδε αγαθούς⁶ άντρες, αποκρίθηκε «Άντρες πουθενά, στην Σπάρτη όμως, είδα παιδιά»⁷ »

— Λαέρτιος, 6.27

« Έλεγε ότι οι άνθρωποι συναγωνίζονται στο σκάψιμο⁸ και στις κλιωσιές, όχι όμως και για το ποιός είναι καλός και τίμιος »

— Λαέρτιος, 6.27

« Κατέκρινε αυτούς που επαινούσαν τους δίκαιους, επειδή είναι υπεράνω χρημάτων, ενώ συγχρόνως ζήλευαν τους πλούσιους »

— Λαέρτιος, 6.28

« Έλεγε πως είναι από τους σκύλους που επαιούνται, κανείς όμως δεν τοημά να κυνηγίσει μαζί του »

— Λαέρτιος, 6.33

«Σε όσους έδιναν σημασία στα όνειρα έλεγε πως με όσα κάνουν όταν είναι ξύπνιοι δεν ασχολούνται, ενώ γι αυτά που συμβαίνουν στον ύπνο τους δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον»

— Λαέρτιος, 6.42

« Σ' αυτούς που του είπαν, «γέρασες, κοίτα να ξεκουραστείς», είπε «Αν έπαιρνα μέρος σε αγώνα δρόμου, στο τέλος, θα έπρεπε να χαλαρώσω αντί να επιταχύνω;» »

— Λαέρτιος, 6.34

⁶Ενάρετους, σύμφωνα πάντα με τις αρχές του Διογένη

⁷Η ασκητική ζωή των Σπαρτιατών ιδιαίτερα κατά τα παιδικά τους χρόνια, είναι γνωστή

⁸προετοιμασία για τους αγώνες

«Τα αξιόλογα πράγματα μπορούν να αγοραστούν με ασήμαντα ποσά και το αντίστροφο. Μπορεί δηλαδή να αγοραστεί ένας αδριάντας με 3000 (χάλικια) ενώ μια μεγάλη ποσότητα αλεύρων με δύο χάλικια»

— Λαέρτιος, 6.35

«Τον αμόρφωτο πλούσιο τον έλεγε χρυσόμαλλο πρόβατο»

— Λαέρτιος, 6.46

«Τα λόγια που λέγονται για ευχαρίστηση τα παρομοίασε με μελένια αγχόνη»

— Λαέρτιος, 6.51

«Την κοιλιά (πείνα) την αποκαλούσε Χάρυβδη της ζωής»

— Λαέρτιος, 6.51

«Ρωτήθηκε «αν πεθάνεις, ποιός θα φροντίσει την κηδεία σου;» και απάντησε «Αυτός που θα θέλει το σπίτι μου»»

— Λαέρτιος, 6.53

«Όταν ρωτήθηκε πότε πρέπει να παρευόμαστε, είπε «τούς μὲν νέους μηδέπω⁹, τούς δὲ πρεσβυτέρους μηδεπώποτε¹⁰»»

— Λαέρτιος, 6.54

3.5 Καψώνια

3.5.1 Στον Πλάτωνα

«καὶ τὴν μὲν Εὐκλείδου σχολὴν ἔλεγε χορὴν, τὴν δὲ Πλάτωνος διατριβὴν κατατριβὴν»

⁹όχι ακόμα

¹⁰ποτέ

— Λαέρτιος, 6.24

« Όταν είδε κάποτε τον Πλάτωνα σε πολυτελές δείπνο να παίρνει ελιές, είπε: «Εσύ σοφός που πήγες στη Σικελία για αυτά τα τραπέζια, τώρα που είναι μπροστά σου δεν τα απολαμβάνεις;» και ο Πλάτωνας απάντησε «Και εκεί, Διογένη, μα τους Θεούς, τις περισσότερες φορές προτιμούσα τις ελιές και τα παρόμοια». «Τότε λοιπόν γιατί έπρεπε πας στις Συρακούσες; Μήπως τότε στην Αττική δεν υπήρχαν ελιές;» ¹¹ »

— Λαέρτιος, 6.25

« Ο Πλάτωνας τον είδε να πλένει λάχανα και του είπε «Αν ήξερες να τιμάς τον Διονύσιο¹² δεν θα έπλενες λάχανα τώρα» και ο Διογένης απάντησε «Και εσύ αν έπλενες λάχανα δεν θα τιμούσες τον Διονύσιο» ¹³»

— Λαέρτιος, 6.58

Ο Πλάτωνας είχε επισκευτεί δύο φορές τις Συρακούσες. Την πρώτη φορά ο Πλατωνικός φιλόσοφος Δίων ως κηδεμόνας του ανήλικου τύραννου, τον είχε καλέσει και είχε σκοπό να εφαρμόσει τις ιδέες του Πλάτωνα για την «ιδανική πολιτεία». Ο Δίων εξελέχθηκε σε τύραννο. Τελικά, όμως, ο Διονύσιος τον νίκησε με στρατό και ανέλαβε την εξουσία. Την δεύτερη φορά ή ήταν ήδη εκεί όταν ανέβηκε ο Διονύσιος ή τον κάλεσε ο Διονύσιος...

Κάπως έτσι θυμάμε την ιστορία... Αλλά μην με εμπιστεύεσαι όπως να μην εμπιστεύεσαι το 3ο βιβλίο του Λαέρτιου ο οποίος αναφέρει ότι ο Πλάτωνας έκανε τρία ταξίδια στις Συρακούσες, στο ένα κυνδίνεψε και πωλήθηκε ως σκλάβος από τον Διονύσιο (πατέρα), ενώ στο δεύτερο κυνδίνεψε από τον Διονύσιο τον νεότερο. Το μόνο σίγουρο είναι οι σχέσεις του Πλάτωνα με τον Δίωνα. (Πρέπει να βρω και να συμπληρώσω την ακριβή εμπλοκή του Πλάτωνα στο θέμα)

« Κάποια στιγμή συναντησε τον Πλάτωνα στο δρόμο και επειδή έτρωγε ισχάδας (σύκα;) του πρόσφερε «ἔξεσί σοι μετασχεῖν». Ο Πλάτωνας πήρε και έφαγε αβιλιά τότε ο Διογένης του είπε «μετασχεῖν εἶπον, οὐ καταφαγεῖν» »

— Λαέρτιος, 6.25

« Κάποτε ζήτησε από τον Πλάτωνα κρασί και σύκα, εκείνος του έστειλε ένα δοχείο γεμάτο, γι αυτό του είπε «Αν σε ρωτούσαν πόσο κάνει κάνει δύο και δύο θα απαντούσες είκοσι; Ούτε όυ σου ζητάνε δίνεις, ούτε τα ερωτόμενα απαντάς σωστά.» »

— Λαέρτιος, 6.26

¹¹ Δηλαδή, κοροϊδεύει τον Πλάτωνα, εννοώντας «πήγες στην Σικελία για να τα κοιμήσεις από τον Διονύσιο (ή τον Δίωνα) »

¹² Ο τύραννος των Συρακουσών

¹³ Δηλαδή, «αν έπλενες λάχανα, δεν θα χρειαζόταν να γλύφεις τον Διονύσιο»

3.5.2 Στον Αλέξανδρο

« Ο στωικός Διονύσιος λείπει πως αιχμαλωτίστηκε στη μάχη της Χαιρώνειας και οδηγήθηκε μπροστά στον Φίλιππο. Όταν ρωτήθηκε ποιός είναι, απάντησε «κατάσκοπος της απληστίας σου». Τα λόγια του προκάλεσαν θαυμασμό και αφέθηκε ελεύθερος»

— Λαέρτιος, 6.43

«Λένε πως ο Αλέξανδρος είχε πει πως αν δεν ήταν ο Αλέξανδρος, θα ήθελε να είναι ο Διογένης»

— Λαέρτιος, 6.32

« Καθώς θιαζόταν στο Κράνειο¹⁴ στάθηκε μπροστά του ο Αλέξανδρος και του είπε «αίτησόν με ὃ θέλεις», και απάντησε «ἀποσκότησόν μου» δηλαδή «μην μου κρύβεις τον ήλιο». »

— Λαέρτιος, 6.38

Ο Πλούταρχος (επίσης) αναφέρει ότι όταν ο Αλέξανδρος, ήταν στην Κόρινθο, λαμβάνοντας συγχαρητήρια όλων των ειδών για την επερχόμενη εκστρατία στην Περσία, έψαξε για τον Διογένη για του οποίου τον χαρακτήρα είχε ακουστά. Περίεργος, λοιπόν, να ακούσει την άποψη ενός που διέθετε μια τέτοια υπεροπτική ανεξαρτησία του πνεύματος, Ο Αλέξανδρος τον αναζήτησε και τον βρήκε να κάθετε κοντά στο πιθάρι του στον ήλιο.

«Είμαι ο Αλέξανδρος ο μέγας» είπε το ο μονάρχης.

«Και εγώ είμαι ο Διογένης ο κυνικός» απάντησε ο φιλόσοφος.

Ο Αλέξανδρος έπειτα ζήτησε να του κάνει όποια χάρη μπορούσε.

«μην μου κρύβεις τον ήλιο» είπε τόσο κυνικά ο κυνικός!

Ο Αλέξανδρος, που εντυπωσιάστηκε με την απάντηση, είπε στους φίλους του, που γελοιοποιούσαν την ιδιότροπη ιδιομορφία του φιλοσόφου, «Εάν δεν ήμουν ο Αλέξανδρος, θα ήθελα να ήμουν ο Διογένης».

Αυτή η ιστορία δεν είναι σωστή, τουλάχιστον έτσι όπως αναφέρετε, παρότι υπάρχουν πολλές αναφορές σ' αυτή. π.χ. Υποτίθεται ότι ο Διογένης ζει στο πιθάρι του στην Κόρινθο, ενώ ξέρουμε ότι ζούσε στο σπίτι του Ξενιάδη, εκτός από αυτό, το πιθάρι το είχε στην Αθήνα... Ο Αλέξανδρος, επίσης, ήταν "μικρός" τότε για να τον αποκαλούν "μέγα", και όταν έγινε "μέγας" (μετά την κατάληψη της Περσίας), δεν γύρισε ποτέ πίσω στην Ελλάδα.

Είναι πάντως πιθανό ότι ο Διογένης τον δέχτηκε στην Κόρινθο όταν αυτός είχε πάει στην γενική συνάθροιση των Ελλήνων. Η αγένεια και η περιφρόνηση που λογικά θα τον υποδέχτηκε ο Διογένης, είναι πιθανό ότι είναι η αφορμή για αυτή την ιστορία.

Ο φιλόσοφος σ' αυτή τη εποχή πρέπει να ήταν περίπου εβδομήντα χρονών.

¹⁴στην Κόρινθο

«Κάποτε που ο Αλέξανδρος έστειλε επιστολή με κάποιον ονόματι Άθλιο, στο Αντίπατρο στην Αθήνα, ο Διογένης που ήταν παρών είπε «Άθλιος παρ' άθλιου δι' άθλιου προς άθλιον», δηλαδή «Άθλιος από άθλιο, διά μέσου άθλιου προς άθλιο.»

— Λαέρτιος, 6.44

«Όταν ο Πέρδικκας τον απείλησε πως αν δε πάει θα τον σκοτώσει, είπε «Δεν πειράζει, το ίδιο θα έκανε και μια αράχνη», εκείνο που θα θεωρούσε απειλή θα ήταν αν «ακόμη και χωρίς εμένα θα μπορούσες να ζήσεις ευτυχισμένα». »

— Λαέρτιος, 6.44

«Κάποτε στάθηκε μπροστά του ο Αλέξανδρος, και του είπε «Είμαι ο Αλέξανδρος, ο μέγας βασιλιάς» και αυτός απάντησε «Και εγώ είμαι ο Διογένης ο κύνας»

— Λαέρτιος, 6.60

«Στον Αλέξανδρο που στάθηκε μπροστά του και του είπε «δεν με φοβάσαι;» είπε «τι είσαι; καλός ή κακός;». «Καλός» απάντησε ο Αλέξανδρος, και ο Διογένης του είπε «Ποίος φοβάται το καλό;».

— Λαέρτιος, 6.68

3.5.3 Στους συμπολίτες του

«Σε ένα πολυτελές σπίτι του απαγόρευσαν να φτύσει, αυτός επειδή έβηξε (έχρήμεστο) και χρειάστηκε να φτύσει, έφτυσε το πρόσωπο του αυτού που του απαγόρευσε να φτύσει λέγοντας πως δεν βρήκε χειρότερο μέρος. »

— Λαέρτιος, 6.32

«Σε ένα συμπόσιο νέων, μπήκε αζύριστος, όπως λέει ο Μητροκλής στις Χρείαις, και του χτύπησαν. Ο Διογένης έγγραψε τα ονόματα αυτών που του χτύπησαν, και κυκλοφορούσε με τον κατάλογο κρεμασμένο επάνω του μέχρι που οι νέοι αυτοί κατηγορήθηκαν και τιμωρήθηκαν για υβριστική συμπεριφορά »

— Λαέρτιος, 6.33

« Στον Ξενιάδη που του αγόρασε είπε «Κοίτα να κάνεις ότι σου λέω», και όταν εκείνος του απάντησε «Πάνω πηγαίνουν τα νερά των ποταμών» ο Διογένης απάντησε «Αν ήσουν άρρωστος και αγόραζες γιατρό δεν θα υπάκουες αλλιά θα του έλεγες το ίδιο;» »

— Λαέρτιος, 6.36

«Κάποιος τον κάλεσε σε δείπνο αλλιά του είπε ότι δεν θα πάει γιατί την τελευταία φορά δεν του είπε «ευχαριστώ»»

— Λαέρτιος, 6.34

«Συνάντησε τον ρήτορα Δημοσθένη την ώρα που έτρωγε σε ένα πανδοχείο. Εκείνος προσπάθησε να του κρυφτεί στο βάδος¹⁵ του είπε «Όσο πας, μπαίνεις βαθύτερα»¹⁶»

— Λαέρτιος, 6.34

«Σε κάποιο δείπνο κάποιοι του έριχναν κόκαλα σαν σε σκύλο, τότε εκείνος σηκώθηκε και τους κατούρησε σαν σκύλος»

— Λαέρτιος, 6.46

«Έναν μεγαλόσωμο κιθαρωδό που όλοι κατηγορούσαν αυτός τον επαινούσε. Όταν ρωτήθηκε γιατί είπε «Επειδή, παρά το μέγεθος του, παίζει κιθάρα και δεν ληστεύει»»

— Λαέρτιος, 6.47

«Κάποτε ζητιάνευε από ένα άγαλμα, όταν ρωτήθηκε γιατί, απάντησε «Μελετώ την αποτυχία»»

— Λαέρτιος, 6.49

Η μετάφραση του Έκκτου αναφέρει για το ίδιο περιστατικό ότι «ζήτησε ένα αδριάντα» αντί «ζητιάνευε από ένα άγαλμα».

¹⁵Ξέροντας την γνώμη του Διογένη για τους ρήτορες, καθώς και την θρασύτητα του, δεν είναι καθόλου περιεργή η συμπεριφορά του Δημοσθένη...

¹⁶Το ακριβές νόημα δεν μπορώ να το βγάλω αυτή τη στιγμή

«Όταν ρωτήθηκε γιατί οι άνθρωποι ελεούν τους ζητιάνους αλλιά όχι τους φιλόσοφους, είπε «γιατί κουτσοί και τυφλοί υπάρχει περίπτωση να γίνουν, φιλόσοφοι όμως αποκλείεται.»

— Λαέρτιος, 6.56

«Όταν ο Κρατερός¹⁷ του ζήτησε να τον επισκεφτεί απάντησε «Προτιμώ να γλιείφω αλιάτι¹⁸ στην Αθήνα παρά να απολαμβάνω τα πολυτελή τραπέζια του Κρατερού»

— Λαέρτιος, 6.57

«Παρουσιάστηκε σε μια ομιλία του ρήτορα Αναξιμένη κρατώντας ένα παστό ψάρι και απέσπασε την προσοχή των ακροατών, ο ρήτορας αγανάκτησε και ο Διογένης είπε «Ένα τιποτένιο ψάρι διέλυσε την ομιλία του Αναξιμένη»

— Λαέρτιος, 6.57

«Όταν τον κατηγορήσαν ότι τα πίνει στο κατηλιό, απάντησε «και στο κουρείο, κουρεύομαι»

— Λαέρτιος, 6.66

---

¹⁷Ένας πλούσιος Αθηναίος

¹⁸Υποθέτω ότι εννοεί παστά ψάρια γιατί ήταν η φθηνότερη τροφή

Κεφάλαιο 4

Οι Μαθητές Του

4.1 Κράτης

Ο Κράτης καταγόταν από την Θήβα και ήταν μαθητής του Διογένη. Είναι ο ποίο σημαντικός μαθητής του. Ο Κράτης επίσης ήταν και ο δάσκαλος του Ζήνων του Κιτιεύς του «πατέρα» της σχολής των στοϊκών. Η σχολή αυτή ήταν η σημαντικότερη από όλες τις άλλες της αρχαιότητας.

Ήταν πλούσιος αλλά πούλησε όλη την περιουσία του και συγκέντρωσε διακόσια τάλαντα (σοβαρό ποσό), τα οποία τα ξόδεψε για τους συμπολίτες του.

Παντρεύτηκε την πανέξυπνη Ιππαρχία, η οποία είχε γοητευτεί από τις διαλεξεις του και παράτησε την πλούσια και «ευγενική» οικογένεια της για να ζήσει ασκητικά με τον (φτωχό πλέον) Κράτη.

« Όσα έμαθα, μελέτησα και διδάχτηκα από τις Μούσες, αυτά έχω. Ο πλούτος και τα υλικά αγαθά γίνονται καπνός »

— Λαέρτιος, 6.86

*« Από την φιλοσοφία βλέπει ότι κέρδισε:
« Ένα δοχείο βούτινα (φασόλια;) και το να μην νοιάζομαι για τίποτα »*

— Λαέρτιος, 6.86

« Του έρωτα του σταματά η πείνα, ειδεμή, ο χρόνος. Αν δεν ισχύει τίποτα από αυτά, τότε η θηλιά »

— Λαέρτιος, 6.87

« Ο Δημήτριος ο Μάγνης αναφέρει ότι είχε εμπιστευτεί τα χρήματά του σε κάποιον τραπεζίτη με τη συμφωνία, αν τα παιδιά του γίνουν συνηθισμένοι άνθρωποι, να τους τα δώσει, αν γίνουν φιλόσοφοι να τα μοιράσει στον λαό, γιατί αν ασχολούνταν με τη φιλοσοφία δεν θα χρειάζονταν τίποτε »

— Λαέρτιος, 6.88

« Έβριζε επίτηδες τις πόρνες εξασκούμενος στο να μπορεί να αντιμετωπίσει βρισιές»

— Λαέρτιος, 6.90

«... Επειδή (ο Μενέδημος απο την Ερέτρια) ήταν ευπαρουσίαστος και είχε σχέσεις με τον Ασκληπιιάδη τον Φλιάσιο, ο Κράτης έπιασε τους μηρούς του και είπε «Μέσα είναι ο Ασκληπιιάδης»»

— Λαέρτιος, 6.91

« Έλεγε ότι πρέπει να σπουδάσουμε φιλοσοφία, ως την στιγμή που θα βλέπουμε τους στρατηγούς ως οδηγούς γαϊδάρων»

— Λαέρτιος, 6.92

« Όταν ο Αλέξανδρος του ρώτησε αν θέλει να ανοικοδομηθεί η πατρίδα του¹ είπε «Για ποιό λόγο; Ίσως κάποιος άλλιος Αλέξανδρος την ξαναερειπώσει»»

— Λαέρτιος, 6.93

« Έλεγε πως πατρίδα του είναι η ασημότητα και η φτώχεια, που δεν προσβάλλονται από καμιά συγκυρία, και είναι πολίτης του Διογένη ο οποίος ποτέ δεν σκέφτεται να κάνει κακό εξαιτίας φθόνου»

— Λαέρτιος, 6.93

Ένα άλλο κωμικό γεγονός, είναι με τον Μητροκλή που ήταν αδερφός της Ιππαρχίας. Στην αρχή αυτός ήταν μαθητής του Θεόφραστου του περιπατητικού (αργότερα έγινε και αυτός κυνικός) και τόσο είχε «διαφθαρεί» ώστε κάποτε στη διάρκεια μιας ομιλίας έκλασε και κλειστηκε στο σπίτι του παρακαλώντας να πεθάνει!!! [Λαέρτιος, 6.94] Παρακαλεσαν, λοιπόν, τον Κράτη να τον συνεφέρει. Αυτός πήγε σπίτι του, έχοντας φάει πρώτα λούπινα (φασόλια ;), και αφού προσπάθησε με τα λόγια και δεν τα κατάφερε για αρκετή ώρα, έκλασε και αυτός δημοσίως... Από τότε ο Μητροκλής έγινε μαθητής του.

¹ Ο Αλέξανδρος είχε καταστρέψει την Θήβα

4.2 Ιππαρχία

« Η Ιππαρχία ερωτεύτηκε τα λόγια και τις πράξεις του Κράτη και δεν ενδιαφερόταν για κανένα άλλο μνηστήρα πλούσιο ή μη, «ευγενή» ή όχι, όμορφο ή όχι. Απειλούσε τους γονείς της ότι θα αυτοκτονήσει αν δεν πάρει τον Κράτη. Παρακάλεσαν οι γονείς της τον Κράτη να την μεταπεισει και αυτός έκανε τα πάντα και επειδή δεν τα κατάφερε, πήρε όσα πράγματα είχε, τα έβαλε μπροστά της και είπε «Αυτός είναι ο γαμπρός και αυτή η περιουσία του. Σκέψου και πράξε. Για να ζήσεις μαζί μου πρέπει να προσαρμοστείς σ' αυτή την ζωή»

Η κοπέλα έκανε την επιλογή της, φόρεσε τα ίδια ρούχα με τον άντρα της, και τον ακολουθούσε σε όλες τις δημόσιες εμφανίσεις και δείπνα...»

— Λαέρτιος, 6.97

« Αναφέρεται και ένα βιβλίο του Κράτη με τίτλο «Επιστολές», όπου διατυπώνει εξαιρετικές φιλοσοφικές απόψεις και εκφράζεται με τρόπο ανάλογο του Πλάτωνα. Είχε γράψει τραγωδίες μεγαλοπρεπού φιλοσοφικού χαρακτήρα...»

— Λαέρτιος, 6.98

« ... «'Αν έκανε κάτι ο Θεόδωρος και δεν θεωρούνταν αδικία, δεν θα θεωρούνταν αν το έκανε και η Ιππαρχία. Ο Θεόδωρος, χτυπώντας τον εαυτό του δεν διαπράττει αδίκημα, άρα ούτε και η Ιππαρχία θα διαπράξει αν χτυπήσει τον Θεόδωρο»... »

— Λαέρτιος, 6.97

4.3 Μόνιμος

Ο Μόνιμος ήταν δούλος ενός Κορίνθιου τραπεζίτη που ο Ξενιάδης του μετέφερε τον ενθουσιασμό του για τον Διογένη.

Άρχισε να παριστάνει τον τρελό στον κύριο του (π.χ. να πετά χρήματα), μέχρι που τον έδιωξε.

Από τότε παρακολουθούσε τις διαλέξεις του Διογένη και μερικές φορές και του Κράτη ² .

« Έγινε άνδρας σπουδαίος, ώστε ο κωμικός Μένανδρος τον αναφέρει λέγοντας, στο δράμα του «Ιπποκόμος» τα εξής:
 Ύπαρχε, Φίλων, κάποιος Μόνιμος,
 άνθρωπος σοφός, όχι όμως πολύ γνωστός.
 Αυτός που είχε σακούλι;
 Τρία σακούλια, όμως, μα τον Δία

²«Βλέποντας τον ο κύριος του, σιγουρευόταν όλο και περισσότερο ότι είναι τρελός» αναφέρει ο Λαέρτιος

*δεν είπε τίποτα παρόμοιο με το «γνώθι σ' αυτόν»
ούτε με όσα ανάλογα θρυλούνται.
Είπε μόνο πως είναι κούφια λόγια
οι υποθέσεις που κάνουν οι άνθρωποι »*

— *Λαέρτιος, 6.83*

*« Ήταν άνθρωπος βαρύς που περιφρονούσε την δόξα, και ενδιαφερόταν μόνο για την
αλήθεια.
Έγραψε κωμωδίες με συγκαλυμμένη σοβαρότητα... »*

— *Λαέρτιος, 6.83*

Κεφάλαιο 5

Βιβλιογραφία

«Διογένης Λαέρτιος - Άπαντα»
Εκδόσεις Κάκτος, κωδικοί 303 έως και 306
Μετάφραση και αρχαίο κείμενο με σχόλια.

Διογένης Λαέρτιος, «Βίοι και γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκίμισάντων», Βίβλος Στ΄
Αρχαίο κείμενο με σχόλια <http://genesis.ee.auth.gr/agper/dl/dl06.html>

Διογένης Λαέρτιος, «Βίοι και γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκίμισάντων», Βίβλος Στ΄
Αρκετές εκδόσεις, (Μία Αγγλική και δύο Αμερικάνικες - μετάφραση με σχόλια (ιντερνετ))

Πλούταρχος
Αποσπάσματα από ιντερνετ

Παυσανίας ...
Περιέχει μία και μόνο φράση για τον Διογένη
<http://www.perseus.tufts.edu>

Διάφορα αποσπάσματα από ιντερνετ,
αμφιδόλου γνησιότητας και ποιότητας μετάφρασης